

Extrastiftelsen
Karl Johans gate 23B
0159 OSLO

Vår ref.:
10680/D15273

Deres ref.:

Drammen,
~~15 februar 2018~~
10. oktober 2018

Sluttrapport

Prosjekt: Døves rettshistorie – hvordan ble det slik

1. Bakgrunn for prosjektet

Det var ønskelig å lage en bok som fortalte om døves rettshistorie.

Rettshistorie er historien om rettsutviklingen fra tidligere tider og fram til i dag. Ordet «rett» omfatter ikke bare rettigheter i lovens bokstav, men i svært stor grad det praktiske liv. Hvordan ble døve faktisk behandlet? Hvordan innvirket dette på enkeltpersoner og samfunnsutviklingen? Hvilke faktorer i rettshistorien kan vi peke på som kan forklare at tingene er blitt som de er den dag i dag?

Dagens rettstilstand er summen av rettshistorien fram til i dag. Innsikt i fortiden kan lære oss mye om nåtiden og ikke minst har den viktig betydning for hvordan vi bestemmer fremtiden.

Fritz Moen saken er ett av de verste justismordene i moderne norsk rettshistorie. Den døve og uskyldige mannen ble dømt for to drap som han ikke hadde begått og ble senere frikjent. Justisminister Knut Storberget ba om uforbeholden unnskyldning. Det at saken ble gjort kjent førte til at vi kunne trekke lærdom av måten en døv ble behandlet på i rettssystemet slik at liknende ting ikke skulle gjenta seg.

Selv om saken er godt kjent, er det begått mye urett mot døve gjennom historien. Fortellinger som ikke er like mye kjent, men som likevel har betydning for hvordan vi skal forstå dagens tegnspråk, døves kultur og døves identitet.

Døve har også sin egen identitet. Tidligere ble døve gjerne omtalt som døvstumme, noe som i dag har en negativ klang. Mange døve resignerte mot «overmakten», det vil si den hørende verden. Denne verden, som døve ikke var en del av, var de døve overlegen og dette satte sitt preg på identitetsfølelsen. Døve følte seg mer hjemme blant andre døve der de kunne kommunisere mer eller mindre fritt på sitt eget tegnspråk og døvemiljøet utviklet seg.

Fordi enkelte døve kan ha utfordringer med å lese tekst som de aldri har hørt så ønsker vi en lettlest bok. Det er viktig å være klar på at vi ikke mener lettlest i form av barnebok. Voksne døve skal møtes på et voksent nivå selv om språket er ulikt, men

likevel på en måte som imøtekommer behovet for et visuelt inntrykk. Døve kommuniserer visuelt og vil lettere kunne glede seg over en historie fortalt visuelt framfor med alt for mye tekstinnhold. Teksten vil derfor ikke være for omfattende og vi ønsker å legge mer vekt på gode illustrasjoner som fanger deres oppmerksomhet og som illustrerer innholdet i teksten godt. Boken vil ivareta døve med utfordrende lesevaner så vel som døve med gode lesekunnskaper og vi er overbevist om at boken vil være fengende for hele målgruppen av døve og hørende.

2. Målsetning

Et viktig mål med boken er å gi innsikt i rettshistorien og fremheve hvordan døves rettslige situasjon har utviklet seg fram til i dag. Hensikten med boken er imidlertid ikke bare å ta vare på rettshistorien, men også formidle den på en lærerik måte slik at døve og hørende kan ha nytte av den dag i dag.

Boken skulle også gi et bidrag til døves identitetsfølelse og gi innsikt i døves rettshistorie ved å fortelle historien om hvorfor det ble slik. Et delmål var at døve og hørende i større grad reflekter over hvorfor ting er som de er og hva de kan gjøre for å utvikle sin egen historie.

3. Prosjektgjennomføring

Boken er publisert i bokform. Den er også publisert elektronisk på http://stub-christiansen.no/?page_id=20 men ikke på døveforbundets nettside deafnet.no som opprinnelig planlagt. Årsaken til dette er at døveforbundet har besluttet at boken skal legges ut for salg på deafnet der Extrastiftelsen krediteres. Døveforbundet vurderte at det virket u hensiktsmessig å legge ut en gratis versjon av boken elektronisk på deafnet.no samtidig som man har lagt den for salg i nettbutikken på deafnett.no, siden ingen da vil kjøpe boken. Når boken er utsolgt vil det være naturlig at boken publiseres elektronisk på deafnet.no Boken er imidlertid allerede nå tilgjengelig på forfatterens nettside som nevnt ovenfor.

I prosjektbeskrivelsen la man større vekt på intervju-basert arbeidsmetode. Denne metoden gikk forfatter etter hvert bort fra etter at det ble forsøkt noen ganger. Dette var fordi det var lite verdi i de intervjuene som man gjorde i starten. Forfatteren måtte derfor i større grad ty til eksisterende litteratur og det ble i samarbeid med Norges Døveforbund opprettet en ressursgruppe med personer som hadde særlig fagkunnskap innenfor døves historie og som bidro med tilleggsfakta utover den rettslige og juridiske bakgrunnen som forfatteren selv bidro med. Denne arbeidsmetoden ble ansett som en bedre og mer treffende arbeidsform enn det som opprinnelig var tenkt.

Man avvek også noe i forhold til de individuelle historiene som ble varslet i prosjektbeskrivelsen. Dette var en erfaring som man gjorde seg underveis. Man fant det mer hensiktsmessig å ikke forsøke å skape morsomme historier i teksten, men heller la illustratøren spille på den faktabaserte teksten der han selv kunne utvikle humor i sin visuelle skildring av teksten. På den måten kunne forfatter i stedet konsentrere seg mer om å forankre teksten i den «seriøse rettshistorien» og utforme den uten å måtte ta hensyn til hva illustratøren skulle tegne. Dette anses som en forbedring i måten boken ble skrevet på. Forfatter bidro i stor grad til ideer til illustrasjonene og det ble et godt samspill mellom illustratør, forfatter og grafisk designer.

4. Effektmål

Boken er trykket og publisert iht prosjektsøknaden. Den har fått noe større omfang enn det vi søkte om ettersom boken har 123 sider i stedet for 76.

Det ble i prosjektsøknaden ikke angitt noe måling av effekt. Det er for tidlig å si noe om effekten av at boken er blitt lest ettersom den ikke har vært lenge på "markedet". Boken har imidlertid fått god bokomtale i Døves tidsskrift og boken er ellers utgitt i henhold til planen.

5. Oppsummering

Prosjektet må anses som vellykket og boken om døves rettshistorie har gitt grunnlag både til ettertanke, refleksjoner og synspunkter om framtiden. Forfatteren har også trukket fram diskusjonstemaer som er aktuelle den dag i dag og plassert dem i et rettslig lys. Dette vil bidra til å nyansere emnene som er tatt opp til drøftelse.

Resultatet ble bra både innholdsmessig og i forhold til illustrasjonene. Dette tror vi vil ha betydning for leservennligheten til målgruppen.

Det er ingen konkrete planer om å gjøre noe mer utover det prosjektet allerede har produsert ettersom resultatet av arbeidet anses varig så lenge målgruppen har tilgang til boken.

Med vennlig hilsen
Stub-Christiansen Advokatfirma AS

René Stub-Christiansen
Prosjektleder